

УДК 78.018

Наталія Бахмат

ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Останніми роками пріоритетним напрямом розвитку сучасної освіти є впровадження інформаційних технологій (ІТ), що сприяє її доступності, підвищенню ефективності навчання та вдосконаленню цілісного навчально-виховного процесу. Державна політика України щодо інформатизації суспільного життя й освіти, розбудови інформаційного суспільства представлена законодавчою базою, зокрема Законом України «Про Національну програму інформатизації», Національною доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті, Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», які містять положення про актуальність і доцільність упровадження ІТ в освітню галузь. Сучасні трансформаційні зміни провідним напрямом визначають введення інноваційних концепцій, спрямованих на забезпечення різносторонніх освітніх і професійних потреб кожної особистості.

У зв'язку із зазначеним нині помітної значущості набуває проблема підготовки вчителів у вищих педагогічних навчальних закладах (ВПНЗ) та, відповідно, підвищення кваліфікації педагогів початкової школи.

Питання підвищення кваліфікації педагогів і їхній професійний розвиток розглядаються вітчизняними та зарубіжними вченими (В. Андрущенко, Н. Абашкіна, Л. Пуховська, Т. Десятов, А. Єрмола, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Лісова, С. Синенко, О. Чалий, О. Омельченко, І. Титаренко та ін.).

Більшість дослідників у наукових роботах наголошують на необхідності вдосконалення існуючої системи підготовки педагогічних кадрів, перегляду змісту, форм і методів навчання слухачів на основі сучасних досягнень у галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Однак без спеціальної підготовки вчителів неможлива експлуатація ІКТ та реалізація їх потенціалу в освітніх цілях, окрім того, не всі вчителі мають необхідні психолого-педагогічні знання для ефективного здійснення тих функцій, які пов'язані з використанням засобів ІКТ.

Проте питання шляхів розвитку підвищення кваліфікації вчителів початкової школи в умовах інформатизації освіти недостатньо вивче-

не науковцями. Тому метою статті є розгляд сучасних тенденцій систем підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в Україні та розвинутих країнах світу в умовах інформатизації освіти.

Провідними ідеями розвитку сучасної освіти є гуманізація та неперервність. Згідно з визначенням Міжнародної комісії з освіти ХХІ століття при ЮНЕСКО, неперервна освіта повинна об'єднувати всю діяльність і ресурси в галузі освіти та спрямовувати їх на досягнення гармонійного розвитку потенційних здібностей особистості та прогресу в перетворенні суспільства. Одним із провідних шляхів неперервної педагогічної освіти у ВПНЗ є: оптимізація системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації (модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів) [5].

У сучасній концепції неперервної педагогічної освіти передбачено: підвищення кваліфікації працюючих учителів (а також учителів, що перервали на час свою професійну діяльність і знову приступають до роботи в школі) проходить на довгострокових і короткострокових курсах, яке здійснюється у вишах, спеціальних установах підвищення (або вдосконалення) кваліфікації, учительських центрах і школах (останній тип підвищення кваліфікації отримав чимале поширення в Англії та США) [2].

З метою вивчення досвіду використання ІТ у педагогічній підготовці вчителів початкової школи, їх підсилення та вдосконалення, можливого створення відповідного освітнього середовища у ВПНЗ чи на факультетах (курсах) підвищення кваліфікації педагогічних працівників вважаємо за необхідне здійснити розвідки діяльності в цьому напрямі як окремих науковців і практиків, так і навчальних закладів.

Важливим для нашого дослідження вважаємо досвід закладів підвищення кваліфікації, які спрямовують свою діяльність на «пошук інноваційних підходів до розвитку фахівців, що суттєво прискорюють підготовку висококваліфікованих спеціалістів, полегшують засвоєння знань, роблять навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, особистісно орієнтованим» [7]. Ця тенденція нині виразно простежується у програмі та тематичних планах курсів підвищення кваліфікації (КПК) учителів початкової школи Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти (ШПО). Прикладом цього є введення з 2012 р. у програму освітньої діяльності КПК спецкурсів, майстеркласів, семінарських занять, тренінгів, тематичних дискусій, лекцій за вибором слухачів тощо. Методична практика засвідчує, що не кожен учитель спроможний без необхідної підготовки сприйняти й усвідо-

мити принципово важливі зміни, що відбуваються нині в науці та практиці. Формальне сприйняття ідей та інноваційних технологій не гарантує професійного розвитку особистості педагога та його успішної педагогічної діяльності.

Як стверджує М. Кірик, «науковці, викладачі кафедр та методисти Закарпатського ІІПО перебувають у постійному пошуку сучасних форм підвищення кваліфікації, які забезпечують якісну підготовку і зростання професійної майстерності педагога. Новизною у підвищенні кваліфікації вчителів початкової школи є реалізація нових системно-інтегрованих підходів у навчанні педагогів конкретних методик. У процесі підвищення їхньої кваліфікації активно проводяться тематичні дискусії, конференції, майстер-класи з актуальних питань початкової освіти. Вчителі презентують власні досягнення, досліджують питання, що виникають у них у професійній діяльності. В закладах післядипломної педагогічної освіти їм на допомогу приходять досвідчені науковці, викладачі, методисти. Після колективних, групових та індивідуальних обговорень актуальних питань психології, дидактики та методик початкового навчання відбувається проектування як методів, прийомів навчання, так і змісту початкової освіти на основі оптимального поєднання традиційних та інноваційних педагогічних технологій, дидактичних, методичних підходів. При цьому традиційні форми і методи навчання стають підґрунтям їх подальшого творчого переосмислення й оновлення» [7].

Орієнтованою на перспективу є модель педагогічної освіти University Master of Education program «Future of Education». Освітня програма висуває деякі загальні ідеї підвищення кваліфікації вчителів стосовно того, як Америка рухається в напрямі результативної підготовки всіх, хто буде задіяний у навчанні до 2030 р.: курси підвищення кваліфікації пропонуються гетерогенній групі педагогів із метою створення конкуренції, яка дозволить виокремити високопідготовлених педагогів усіх типів, здатних задовольнити змінні потреби неперервної освіти [10].

Організація педагогічного стажування у США полягає в тому, що цей процес триває три роки, і молодий учитель після проходження КПК (до кінця п'ятого року) може претендувати на переатестацію з метою підвищення свого професійного статусу та підвищення заробітної плати [11].

У Великобританії функціонують розроблені п'ятирівневі програми підвищення кваліфікації, які відповідають рівням кваліфікацій учите-

лів: новачок – просунутий молодий учитель – спеціаліст – знавець – експерт. Цей реєстр закладено у Національному навчальному плані, а зазначені програми реалізуються практично скрізь. Вибір програм продовження професійної розробки може залежати від затвердженого тренувального плану, створеного відповідно до освітніх пріоритетів центральною владою у межах компетентності вчителя і кваліфікації. Педагог щорічно погоджує з директором або керівником групи свої цілі та пріоритети. Цілі вчителів мають включати аспекти, пов'язані з професійним розвитком і вдосконаленням їх викладацької майстерності, та показники досягнень учнів. У кінці року результати порівнюються з поставленими раніше цілями. Таким чином, вводиться портфельна система підвищення кваліфікації вчителя з певними кредитними одиницями [6, с. 41].

Японські вчителі та шкільні адміністратори не вважають більшість викладачів ВНЗ особливо корисними у процесі підвищення професійних прикладних знань через їх відносно незнання специфіки проведення навчальних занять і адміністративної практики. З іншого боку, потужні компетентності професора ВНЗ дозволяють відшукати та запропонувати нові шляхи та підходи у пошуку підвищення кваліфікації вчителів.

Наприклад, три установи Японії – Хего, Дзьоецу і Токусіма («Освіта») – були створені Monbusho для надання можливості традиційно зосередитися на підготовці дослідників і виконанні відповідної наукової роботи для практикуючих вчителів. Слід зазначити, що їх навчання у Центрах освіти планується на періодичній основі. На шостому році роботи для всіх учителів передбачається навчання впродовж трьох днів із метою підвищення кваліфікації та перепідготовки в окремих аспектах їхньої педагогічної діяльності. Навчання складається з лекцій, дискусій і тематичних досліджень. Такі Центри також пропонують 6-місячну програму для шести обраних педагогів, які працюють повний робочий день за спеціальними проектами за їх власним вибором, і 3-місячну програму для 22 вчителів, які звільняються на цей час від основних функціональних обов'язків над власними проектами [8].

До системи ізраїльської вищої педагогічної освіти входить підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, особливістю якої є створення нових форм і програм підготовки вчителів-дослідників, учителів-технологів, експертів, фахівців у галузі організації й управління освітою [4].

У Німеччині необхідність підвищення кваліфікації педагогічних кадрів передбачено законом. Міністерство освіти і культури робить усе не-

обхідне для послідовного вдосконалення педагогів усіх рівнів. Підвищення кваліфікації вчителів здійснюється на базі інститутів підвищення кваліфікації, які є в кожній федеральній землі. Така регіональна структура забезпечує чітку адресність і зворотний зв'язок, що дозволяє коригувати роботу інституту підвищення кваліфікації. Важливим є принцип децентралізації, згідно з яким кожна школа щорічно представляє план заходів із підвищення кваліфікації в окружну адміністрацію. Отже, у Німеччині підвищення кваліфікації педагогів організовується на рівні федеральної землі й адміністративного округу, і в той же час децентралізоване – максимально наближене до школи [6, с. 39].

Державною цільовою програмою підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України визначено проблеми підготовки фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України. Так, у документі визнано, що «реалізація стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та співробітництво з НАТО можливі лише за умови забезпечення органів державної влади й органів місцевого самоврядування фахівцями, які володіють знаннями і навичками, необхідними для виконання завдань із реалізації державної політики у цій сфері, зокрема з підготовки і виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і відповідних річних національних програм Україна – НАТО та інших заходів... Вирішення цієї проблеми вбачається в удосконаленні системи підвищення кваліфікації фахівців, які займаються питаннями європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва, її форм і видів з урахуванням відповідності навчальних програм вивченим потребам і якості надання освітніх послуг із метою забезпечення системності та безперервності такого процесу...» [9].

Тому сучасні тенденції розвитку освіти спонукають науковців до вивчення проблеми використання ІКТ, що відбувається в умовах неперервного розвитку педагогічної науки і теоретичних основ інформатизації освіти, що зумовлює необхідність підготовки і постійного, систематичного підвищення кваліфікації вчителів у галузі реалізації можливостей ІКТ у виробничій діяльності.

Проаналізувавши сучасний стан системи підвищення кваліфікації вчителів у галузі використання ІКТ у професійній діяльності, з'ясовано, що типовим для курсів підвищення кваліфікації є підхід, коли в роботі з педагогами реалізуються програми початкової комп'ютерної підготовки та поглибленої підготовки в галузі мережевих технологій і

використання Інтернет-ресурсів у освіті для тих із них, хто володіє основними офісними технологіями, при цьому недостатньо розробленою є предметна складова – специфіка використання ІКТ у навчальних предметах початкової школи; проектування та створення електронного портфоліо, розміщення якого в мережі сприяє поширенню досвіду з іншими педагогами тощо.

На наш погляд, основними підходами підготовки вчителів початкової школи до використання ІКТ в освіті, перш за все, є здійснення інваріантної та варіативної складових системи їх фахової підготовки до роботи в загальноосвітньому навчальному закладі (ЗНЗ) в умовах інформатизації освіти та необхідність перегляду змісту навчальних дисциплін у діючих навчальних планах із метою доповнення їх тими курсами, що відображають світові тенденції в аспекті інформатизації суспільства й освіти.

Важливим аспектом в організації КПК є спільно організована науково-дослідна робота слухачів, курсові та кваліфікаційні роботи з випусковими кафедрами відповідних напрямів (спеціальностей) підготовки. Проектну діяльність як одну з форм організації роботи потрібно здійснювати у творчих групах за спеціально сформульованою тематикою, зорієнтованою на оволодіння педагогічною діяльністю в умовах інформатизації освіти.

Тематика випускних кваліфікаційних робіт досить рідко має науково-методичний характер, не завжди відтворює використання ІКТ у початковій освіті. Зауважимо також, що оформлення більшості цих робіт (для цього на факультетах (в інститутах) функціонують комп'ютерні класи, в яких виділено час для самостійної роботи студентів) здійснюється за допомогою ІКТ, слухачі виконують науково-методичні праці відповідно до реалізації завдань в інформаційному освітньому середовищі, що підтверджує необхідність вивчення дисциплін, спрямованих на підготовку в галузі інформатизації освіти та використання ІКТ у професійній діяльності.

Підвищення кваліфікації вчителя в галузі інформатизації освіти повинно здійснюватися з обов'язковим урахуванням сформованого педагогічного досвіду роботи та потреб ЗНЗ у цій системі.

Для розв'язання означених вище проблем, які задають формат змін у підвищенні кваліфікації фахівців освітньої галузі в Україні, слід:

– ґрунтовно проаналізувати ситуацію наявного кадрового забезпечення навчально-виховного процесу;

- ширше залучати до діяльності у системі підвищення кваліфікації вчителів провідних вчених ВПНЗ, наукових установ НАПН, галузевих академій наук України;
- спрямувати зусилля неперервної освіти на оновлення змісту психолого-педагогічної підготовки фахівців у галузі початкової освіти;
- зробити обов'язковими елементами підвищення кваліфікації педагогічних працівників освоєння інноваційних педагогічних технологій, вироблення навичок роботи з сучасною комп'ютерною технікою, адже вчитель повинен знаходити й оцінювати навчальні онлайн-матеріали, створювати візуально цікаві матеріали та віртуальні майданчики для свого класу (блоги, сайти, вікі-платформи), вміти ефективно шукати інформацію в мережі, використовувати можливості соціальних мереж для професійного розвитку, рекомендувати і поширювати навчальні ресурси, створювати, редагувати і поширювати цифрові порт фоліо, створювати, редагувати і поширювати мультимедійний контент, використовувати онлайн-інструменти для впровадження сучасних педагогічних практик (перевернутий клас, змішане навчання, мобільне навчання, проектне навчання та ін.), налагоджувати зв'язки з іншими педагогами тощо [3].

Зазвичай, фундаментальні педагогічні знання майбутній учитель отримує через вивчення блоку дисциплін професійної та практичної підготовки. Однак аналітичний огляд та наші власні спостереження вказують на те, що цього не завжди достатньо.

Так, робота зі студентами ВПНЗ і практикуючими педагогами (студентами заочного відділення дозволяє навести такі дані щодо рівня сформованості педагогічних компетентностей учителів початкової школи (використовувалися такі взаємопов'язані методи дослідження, як спостереження, опитування, бесіди, анкетування, тестування) (табл. 1).

Дані, наведені в таблиці, вказують на те, що близько половини з майбутніх учителів не є вмотивованими до професійної діяльності, вміннями та навичками поєднання інноваційних і традиційних засобів і методів навчання на професійному рівні. Щодо використання ІТ, зокрема для підвищення рівня професійних знань та іншомовної компетентності з використанням засобів Інтернет, можна стверджувати, що система підготовки педагогів у ВПНЗ у цьому напрямі має бути також досить підсилена. Адже майбутні вчителі стверджують, що до застосування інновацій вони підготовлені дуже слабо.

**Рівень сформованості педагогічних компетентностей
учителів початкової школи**

№ Група (шифр)	К-сть студен- тів 2014- 2016 н. р.	Виявлені педагогічні компетентності (%)					
		Мотивація до профе- сійної дія- льності	Професій- ний рівень поєднання інновацій- них і тра- диційних засобів і методів навчання	Викорис- товувати ІТ в якості засобу і форми організації навчання	Досліджу- вати перс- пективу можливос- тей ІТ для підвищен- ня якості навчання	Застосову- вати ІТ для встановлен- ня взаємо- зв'язків із суб'єктами навчально- виробничо- го процесу	Використо- вувати Ін- тернет для підвищення рівня профе- сійних знань та іншомов- ної компете- нтності
1. Вчи- тель по- чаткової школи	476	44,4	58,5	25,6	35,8	63,6	59,1
2. Вихо- ватель групи продов- женого дня	137	48,6	72,9	24,3	29,8	81,1	59,5

Описане вище дозволяє зробити висновок про необхідність термінового, однак, не різкого, стрибкового «перезавантаження» як процесу підготовки педагогів у галузі початкової освіти, так і подальшої неперервної підтримки їхньої діяльності у навчальному закладі.

Аналіз діючих програм КПК педагогів дозволив визначити орієнтири щодо оновлення та вдосконалення цієї системи: підвищення мотивації до використання ІКТ у виробничій діяльності шляхом надання доступу до всіх ресурсів, що забезпечують можливість створення конспектів уроків, та до сучасних професійних досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців; удосконалення системи спілкування й інтелектуального обміну; розкриття дидактичних можливостей мережі Інтернет як захоплюючого і цікавого навчання.

Окрім того, у більшості ВПНЗ відсутня координація діяльності науково-педагогічних працівників щодо впровадження ІКТ; не розроблене єдине інформаційне освітнє середовище; слабо здійснюється робота щодо підготовки педагогів до роботи в умовах інноваційного освітнього середовища; недостатньо модернізується навчально-

пізнавальний процес шляхом впровадження ІКТ; досить часто спостерігається відсутність або недосконалість методичного супроводу електронних навчально-методичних комплексів; повільно відбувається перехід до системи активного опанування педагогами можливостей ІКТ, до комплексної інформатизації виробничої діяльності.

Очевидною є теоретична і практична актуальність проблеми впровадження нових ІТ у діяльність не лише бакалаврату і магістратури, а й аспірантури та докторантури як основних форм підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів. Адже головною метою освіти на інформаційному етапі розвитку суспільства є формування інтелектуальних та етичних норм людини, навчання мистецтву користуватися знаннями, удосконалювати стиль мислення, аналізувати проблеми в будь-якій галузі, знаходити їх найбільш точне й економічне рішення [1].

Дослідження М. Білодіда, С. Жигалко, Н. Веренич показують, що зростання самостійної підготовки учнів, позакласної активності веде до відповідного зростання частки ІТ у навчально-виховному процесі. Одним із перспективних напрямів у сучасному навчанні, заснованому на використанні ІТ, є впровадження електронного навчання E-Learning як навчального процесу з використанням інтерактивних електронних засобів доставки інформації, ком пакт-дисків, корпоративних мереж Інтернет.

Компонентами системи електронного навчання є:

- інфраструктура (телекомунікації, комп'ютерне устаткування, локальні, корпоративні та глобальні мережі);
- групи навчання (вчителі початкової школи);
- нормативно-правове регулювання (закони, укази, урядові документи, відомчі акти, які мають регулювати процес створення, впровадження та експлуатації систем);
- технології управління навчанням.

Технічно E-learning рішення будується на основі низки програмних продуктів: засобах розробки навчального контенту, системі управління навчанням – основи будь-якої E-learning системи, системі обміну інформацією, системі управління контентом.

E-Learning дає реальну можливість створити «віртуальний» університет, у якому функції традиційного вищого навчального закладу доповнені новими технологіями, що забезпечують можливість читання традиційних лекцій із використанням технології веб-сервера-трансляції, передавання зображення через інтернет, інтерактивного спілкування, проведення інтерактивних семінарів, конференцій у реальному

часі; створення розширених систем контролю знань наукових кадрів (тестів, контрольних робіт та індивідуальних завдань тощо).

Технології E-learning уже набувають досить широкого розповсюдження. Однак причиною дещо стриманого впровадження зазначених систем підвищення кваліфікації вчителів є, на наш погляд, практично повна відсутність контенту, адекватного потребам слухачів. На сучасному етапі впровадження ІТ в навчання вимагає:

- прийняття системи ІТ-засобів, які використовуються у безперервному навчальному процесі;
- підключення навчальних закладів до єдиної локальної мережі з виходом у мережу Інтернет;
- формування єдиного інформаційного простору безперервної освіти зі створенням баз даних за різними напрямками та спеціальностями підготовки;
- організацію системи обміну інформаційними ресурсами національної освітньої системи України з міжнародною.

Розробка і використання E-learning дозволить якісно здійснювати як самонавчання, так і підвищення кваліфікації викладачів без відриву від виконання основної діяльності.

Отже, в умовах розвитку та реформування ринкової економіки країни, глобального розширення теоретичних досліджень і практики в галузі ІТ, технічного регулювання завдання підготовки висококваліфікованих кадрів стає особливо актуальним.

Фахівець повинен оволодіти навичками педагогічної діяльності як самостійно, так і в дослідницькій групі, отримати досвід презентації результатів роботи, досліджень і розробок із використанням ІТ та через їх застосування, що сприятиме його соціалізації в педагогічному і науковому середовищах. Без зазначених елементів системи підготовки вчителів і підвищення їх кваліфікації, забезпечення їх подальшої продуктивної професійної діяльності вбачається дещо ускладненим. Тому інфраструктура навчання фахівців у галузі початкової освіти як складової інформатизації освіти в цілому забезпечить створення нових, тиражування і впровадження наявних ІТ у їх безперервне навчання.

Подальші дослідження плануємо спрямувати на поглиблене вивчення досліджень технологій E-learning, розробку тренінгів для можливості педагогам оволодіти конкретними спеціалізованими та якісними знаннями з дисциплін професійної та практичної підготовки.

Система підвищення кваліфікації вчителів повинна враховувати сучасні тенденції розвитку освіти, однією з яких є застосування ІКТ у

навчально-виховному процесі початкової школи, та ґрунтуватися на дослідженнях нових педагогічних функцій, які виникають в умовах інформатизації освіти.

Посилання:

1. Белодед, Н. И. Интернет как основа информационной поддержки подготовки и переподготовки научных кадров высшей квалификации / Н. И. Белодед, С. Ю. Жигалко, Н. В. Веренич // Подготовка научных кадров высшей квалификации в условиях инновационного развития общества : материалы международной научно-практической конференции / Под ред. И. В. Войтова. — Минск : ГУ «БелИСА», 2009. — 288 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://belisa.org.by/ru/izd/other/Kadr2009/kadr09_14.html.
2. Бельчева, Т. Ф. Формування готовності майбутніх учителів до складання та розв'язування навчально-пізнавальних завдань у початковій школі : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. Ф. Бельчева ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. К. Винниченка. — Кіровоград : [б. в.], 2008. — 20 с.
3. Десять цифровых компетенций, необходимых учителю и преподавателю [Електронний ресурс] : сайт Института непрерывного и открытого образования. — Режим доступу : <http://inoo.omsu.ru/content/desyat-cifrovyyh-kompetenciyu-neobhodimyyh-uchitelyu-i-prepodavatellyu.html>.
4. Дреєрман, М. Г. Становлення і розвиток вищої педагогічної освіти в Ізраїлі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Заг. педагогіка та історія педагогіки» / М. Г. Дреєрман ; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, [Респ. вищ. навч. закл. «Крим. гуманіт. ун-т»]. — Одеса, 2007. — 20 с.
5. Єнигін, Д. В. Засади розвитку педагогічної майстерності вчителів початкових класів у системі неперервної освіти // Современные научные исследования и инновации. — Октябрь, 2012. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://web.snauka.ru/issues/2012/10/18150>.
6. Заур-Бек, Е. С. Анализ европейских моделей повышения квалификации учителей как источник развития непрерывного педагогического образования в педагогическом университете / Е. С. Заур-Бек // Вестник Герценовского университета. — 2011. — № 9. — С. 36-45.
7. Кірик, М. Ю. Інноваційні підходи у підготовці вчителів початкових класів до формування початкових навичок читання, письма та мовлення першокласників у системі післядипломної освіти [Електронний ресурс] / М. Ю. Кірик. — Сайт «Народна освіта». — Режим доступу : http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/17/statti/kirik.htm.
8. Пискунова, Е. В. Японский опыт оценки профессиональной компетентности учителя [Електронний ресурс] / Е. В. Пискунова // Письма в Emissia.Offline. — Режим доступу : <http://www.emissia.org/offline/2005/985.htm>.
9. Про затвердження Державної цільової програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України на 2008-2015 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листоп. 2008 р. № 974. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP080974.html

10. *Bailey, J.* Teacher Preparation and Global Competitiveness / *Jane Bailey*. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.seenmagazine.us/articles/article-detail/articleid/559/teacher-preparation-and-global-competitiveness.aspx>.
11. Elementary School Teacher [Електронний ресурс] : U.S. News. — Режим доступу : <http://money.usnews.com/careers/best-jobs/elementary-school-teacher>.

References (transliterated and translated):

1. *Beloded, N. I., Zhigalko, S. Yu., Verenich, N. V.* Internet kak osnova informatsionnoy podderzhki podgotovki i perepodgotovki nauchnykh kadrov vysshey kvalifikatsii (Internet as the basis of information support for training and retraining of highly qualified scientific staff). // Preparation of highly qualified scientific staff under the conditions of innovative development of the society : Proceedings of the international scientific and practical conference / Ed. by I. V. Voytov. Minsk, 2009, 288 p. — [Electronic resource] — Mode of access : http://belisa.org.by/ru/izd/other/Kadr2009/kadr09_14.html [in Russian].
2. *Belcheva, T. F.* Formuvannya hotovnosti maybutnikh uchyteliv do skladannya ta rozvyazuvannya navchalno-piznavalnykh zavdan u pochatkoviy shkoli : avtoreferat dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 (Formation of readiness of teachers for folding and solving educational and cognitive tasks at elementary school : Author's abstract of Ph. D. thesis in Pedagogy). Kyrovohadr State Teacher University named after V. K. Vinnichenko, 2008, 20 p. [in Ukrainian].
3. Desyat tsifrovyyh kompetentsiy, neobhodimyyh uchitelyu i prepodavatelyu : sayt Instituta nepreryvnogo i otkrytogo obrazovaniya (Ten digital competencies necessary for teachers and professors : the official site of the Institute of Continuous and Open Education.). — [Electronic resource] — Mode of access : <http://inoo.omsu.ru/content/desyat-cifrovyyh-kompetency-neobhodimyyh-uchitelyu-i-prepodavatelyu.html> [in Russian].
4. *Dreyerman, M. H.* Stanovlennya i rozvytok vyshchoi pedahohichnoi osvity v Izraili : avtoref. dis. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : [spets.] 13.00.01 «Zah. pedahohika ta istoriya pedahohiki» (Formation and Development of Higher Teacher Education in Israel : Author's abstract of Ph. D. thesis in Pedagogy [specialty] 13.00.01 «General Pedagogy and History of Education»). Southern Ukrainian State Teacher University named after K. D. Ushynskiy, Odesa, 2007, 20 p. [in Ukrainian].
5. *Enihin, D. V.* Zasady rozvytku pedahohichnoyi maysternosti vchyteliv pochatkovykh klasiv u systemi neperervnoyi osvity (The principles of pedagogical skills of primary school teachers in the system of continuous education) // Modern Studies and Innovations, October, 2012. — [Electronic resource] — Mode of access : <http://web.snauka.ru/issues/2012/10/18150> [in Russian].
6. *Zair-Bek, E. S.* Analiz evropeyskikh modeley povysheniya kvalifikatsii uchiteley kak istochnik razvitiya nepreryivnogo pedagogicheskogo obrazovaniya v pedagogicheskom universitete (Analysis of European models of professional development of teachers as a source of continuous pedagogical education at the Pedagogical University). // Bulletin of Herzen University, 2011, No 9, P. 36-45 [in Russian].

7. *Kiryk, M. Yu.* Innovatsiyni pidkhody u pidhotovtsi vchyteliv pochatkovykh klasiv do formuvannya pochatkovykh navychok chytannya, pysma ta movlennya pershoklasnykiv u systemi pislyadyplomnoi osvity (Innovative approaches in training primary school teachers to form initial skills of reading, writing and speaking of the first-graders in the system of postgraduate education). — [Electronic resource] — Mode of access : http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/17/statti/kirik.htm [in Ukrainian].
8. *Piskunova, E. V.* Yaponskiy opyt otsenki professionalnoy kompetentnosti uchitelya (Japanese experience of the evaluation of teacher's professional competence) — [Electronic resource] — Mode of access : <http://www.emissia.org/offline/2005/985.htm> [in Russian].
9. Pro zatverdzhennya Derzhavnoi tsilovoi prohramy pidhotovky, perepidhotovky ta pidvyshchennya kvalifikatsii fakhivtsiv u sferi evropeyskoi intehratsiii ta evroatlantychnoho spivrobotnytstva Ukrainy na 2008-2015 roky : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 listop. 2008 r. No 974 (On approval of the State Target Program for training, retraining and advanced training of specialists in European integration and Euro-atlantic cooperation of Ukraine for 2008-2015 : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, Nov. 5, 2008. No 974). — [Electronic resource] — Mode of access : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP080974.html [in Ukrainian].
10. *Jane Bailey.* Teacher Preparation and Global Competitiveness — [Electronic resource] — Mode of access : <http://www.seenmagazine.us/articles/article-detail/articleid/559/teacher-preparation-and-global-competitiveness.aspx>.
11. Elementary School Teacher : U. S. News. — [Electronic resource] — Mode of access : <http://money.usnews.com/careers/best-jobs/elementary-school-teacher>.

Стаття надійшла до редакції 06.06.2016

Н. Бахмат

Вітчизняний і зарубіжний досвід підвищення кваліфікації педагогічних працівників

У статті розкрита проблема підвищення педагогічних працівників, наголошується на необхідності поновлення цієї системи відповідно до умов інформатизації освіти. Здійснено дослідження діяльності в цьому напрямі як в Україні, так і в розвинутих країнах світу (США, Японії, Ізраїлі, Німеччині, Великобританії). Доведено необхідність вивчення проблеми використання ІКТ в умовах безперервного розвитку педагогічної науки, що визначає необхідність систематичного підвищення кваліфікації педагогічних працівників для забезпечення реалізації ними можливостей інноваційних технологій у виробничій діяльності. Вказані результати діагностування рівня сформованості педагогічних компетенцій учителів початкової школи, які дозволили зробити висновок про перебудову процесу їх підготовки і подальшої безперервної підтримки у професійній діяльності. Одним із перспективних напрямів у системі навчання і підвищення кваліфікації педагогів визначене E-Learning.

Ключові слова: безперервність, інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології, кваліфікаційні роботи, педагогічні компетентності, E-Learning.

N. Bakhmat

Home and Foreign Experience of Teaching Staff's Advanced Training

The article deals with the problem of teaching staff's advanced training. It has been underlined the need to update this system under the conditions of education informatization. The investigation of this question realization both in Ukraine and in developed countries of the world (the USA, Japan, Israel, Germany, and Great Britain) has been made. The author has emphasized on the necessity of studying the problem of the use of ICT in terms of continuous development of pedagogical science, which leads to the need for systematic advanced training of teaching staff to ensure the realization of innovative technologies opportunities in production activity. The results of diagnostics of the formed level of primary school teachers' pedagogical competences are given; they allow to make the conclusion about the restructuring of the process of their training and further continuous support in their professional work. One of the perspective areas of education and teachers' advanced training is considered to be E-Learning.

Key words: continuity, education informatization, information and communication technologies, qualification works, pedagogical competences, E-Learning.

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
доцент М. П. Копельчак